

7 במאי 2018
כ"ב אייר תשע"ח

הנדון: נייר עמדה בנושא צמצום נשירה וכליאה של ישראלים ממוצא אתיופי בצה"ל, וחסמים המונעים את התקדמותם של קצינים במערכת הביטחון; דיון לכבוד היום לקידום השוויון ליוצאי אתיופיה - בנושא יישום התכניות הממשלתיות לשילוב יוצאי אתיופיה ומיגור אפליה וגזענות במרחב הציבורי

1. מבוא:

א. הצבא מהווה נקודת מפגש בחברה הישראלית, ונקודה משמעותית בעיצוב הזהות האישית לצד תחושת מסוגלות ושייכות לחברה. מתוך כך, חובת צה"ל לתפקד כמערכת משלבת לכלל חייליה. למרות זאת, אנו עדים למערכת אשר בתוכה חסמים מערכתיים המעידים על אתגרים בשילוב המיטבי של ישראלים ממוצא אתיופי.

ב. על פי דו"ח מבקר המדינה 63'ג' שפורסם בשנת 2015, הגיוס והמוטיבציה בקרב חיילים ממוצא אתיופי היה גבוהה מהממוצע, אך לאחר הגיוס חל משבר, וחיילים ממוצא אתיופי נקלעים לנשירה, עריקות וכליאה בשיעורים גבוהים.

ג. כתוצאה מכך, כחלק מהתכנית הממשלתית לשילוב יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית, משרד הביטחון התחייב להשקיע במנגנונים הטרם צבאיים, במאמצים מוגברים בשיבוץ והתאמה, בדגש על אחריות המפקד, באיתור מצוינות לאורך הדרך, בליווי אישי, ובסגירת פערים.

ד. בהתאם להנחיות התכנית הממשלתית, קורס "אמיר" - אשר פעל בצורה מבודלת - נסגר בשנת 2017. לטענת הצבא, הוטמעה מדיניות חדשה באכ"א, עם רפורמות לשילוב בצורה שאינה מבודלת.

ה. נכון ל-7 למאי, יחידת חופש המידע בצה"ל חורגת מההארכה שאושרה לה על פי חוק חופש המידע, וטרם נמסרו הנתונים העדכניים לשנת 2018 בנושא נשירה וכליאה של חיילים ממוצא אתיופי.

ו. קיימים קשיים אובייקטיביים בקרב המתגייסים והמשרתים ממוצא אתיופי, אשר ניתן לראות בשיעורים הגבוהים שבהם חיילים נכלאים ונושרים, לצד החסמים העומדים בפני הקצינים שאינם מצליחים לשבור את תקרת הזכוכית.

ז. אי שילוב ישראלים ממוצא אתיופי בצה"ל מגביר את הדרתם מהמרחב הציבורי ומהחיים המשותפים במדינת ישראל.

2. כליאה ונשירה בקרב חיילים ממוצא אתיופי:

א. נכון לשנת 2016, שיעורי הנשירה עמדו על כ-15.8% לגברים ממוצא אתיופי, וכ-7.2% לנשים, לאחר ירידה משמעותית בשיעורים אלו משנת 2014.

ב. נכון לנתונים משנת 2015, שיעור כליאת החיילים ממוצא אתיופי גבוה בהרבה מכלל האוכלוסיות בבתי הכלא הצבאיים. חיילים יוצאי אתיופיה מהווים כ-11.4% ממצבת הכלואים – פי 3.4 משיעורם באוכלוסייה, וחיילות כ-13.2% - כלומר פי 4.6 משיעורן באוכלוסייה.

ג. נכון ל-07.05.18, טרם פורסמו הנתונים העדכניים לשנת 2018, ויחידת חופש המידע בצה"ל חורגת מההארכה שהוענקה לה. יש לבחון איפה השיעורים עומדים, איך אלו משתווים לכלל החיילים, ואיזה צעדים נוקט צה"ל בנושא.

3. חסמים המונעים את התקדמותם של קצינים במערכת הביטחון

- א. נכון לשנת 2015, בעוד שקצינים זוטרים ממוצא אתיופי – עד דרגת רב-סרן – הוו כ-1.5% מכוח האדם בצה"ל, היו רק 50 קצינים בכירים (רב-סרן ומעלה), **כ-0.5%**. למרות שחוק ייצוג הולם אינו חל על צה"ל, יש לציין כי שיעור נמוך זה משקף חסם משמעותי בהתקדמות של קצינים ממוצא אתיופי במערך הקבע של מערכת הביטחון.
- ב. יש להציג את הנתונים העדכניים, ולבחון את החסמים העומדים בפני הקצינים והנגדים ומונעים את התקדמותם המקצועית.

